

homilija

PROPOVIJED KARDINALA KUCHARIČA O DOSTOJANSTVU ŽENE

Draga braćo i sestre!

Kadgod slušamo izvještaj o Navještenju koji nam je zapisao evanđelista Luka, vraćamo se na početak stvaranja čovjeka. Ne možemo razumjeti povijest bez tog početka. Isto tako ne možemo razumjeti povijest bez ovog drugog početka kojim započinje novo stvaranje.

U prvom početku jedan anđeo je pristupio ženi, a ta žena bila je Eva, a anđeo je bio pali anđeo. To je bio sudbonosni razgovor u kojem je pala Eva da bi palo čovječanstvo. Kao da je onaj lukavi zavodnik znao, ako oborim ženu, oborit ću čovjeka, kao da je znao da će o ženi, možemo reći, ovisiti duhovna fizionomija čovjeka. Eva je pala, pao je Adam i započeo je stari svijet grijeha. Zatim dolazi: »Evo, sve činim novo« (Otk 21,5). To Novo što Bog čini u starom svijetu, u svijetu grijeha, jest Marija, Djevica, stvorena već kao novi svijet jer je stvorena u milosti da bude izuzeta ljepota, izuzeta sloboda koja će prihvatiti Boga. I ključna je riječ »novog neba i nove zemlje« što započinje u Mariji: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!« (Lk 1,38).

S pravom Oci nazvaše Mariju nova Eva. A obrazac današnje Mise u zbornoj molitvi govori o Ženi: »Bože, ti si Blaženu Djevicu, oblikovanu od Duha Svetoga učinio prvinom novog stvaranja...« U predslavlju, čut ćemo, ima ove naslove: »Prvina novoga naroda; »Nova Žena i prva učenica Novoga zavjeta«; »Žena radosna u tvojoj službi, poučljiva glasu Duha Svetoga i brižna čuvarica tvoje riječi«; »Žena zbog vjere blažena, u Potomku blagoslovljena, među poniznima uzvišena«; »Žena u trpljenju jaka, vjerna uz križ svoga Sina, u smrti slavna«.

I opet popričesna molitva: »Gospodine, Sveti Oče, ti si Blaženoj Djevici dao novo srce«.

Marija svijetli u Crkvi i u povijesti i u čovječanstvu kao novi Božji izraz žene. Kako si je Bog zamislio ženu? Što je Bog povjerio ženi? U kakav savez Bog uvodi ženu? Nju uzima za suradnicu da se dogodi spasenje i očekuje njezinu riječ, njezinu poslušnost, njezino predanje i njezinu ljubav da na ponudu Božju odgovori: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!« (Lk 1,38).

U Mariji je Bog htio, možemo reći, uzvisiti svaku ženu, osvijetliti tajnu svakog ženskog srca i objaviti sluzenje svake ženske duše događanju Spasenja.

Dostojanstvo žene! Ako je ikada bilo potrebno govoriti, razmišljati, naviještati dostojanstvo žene, onda je to posebno potrebno danas jer je danas žena ugrožena kao što nikad u povijesti nije bila ugrožena. Baš danas kad se najviše govori o njezinoj emancipaciji, o njezinoj ravnopravnosti, o njezinoj oslobođenosti od starih navika i starih mišljenja, ona je baš danas ugrožena.

Neki dan smo pročitali u novinama vijest pod naslovom »U plinskoj komori«. Vijest je iz Zenice. Atmosfera je bila tako ugrožena da su u jednom prostornom metru zraka otkrili čak 947 mikrograma sumpornog dioksida. (Vjesnik, 17. 1. 1990.)

Ozonske pak rupe uzbuđuju međunarodnu javnost, i državnici se sastaju da pronađu način kako spriječiti daljnje zagađivanje atmosfere da se sačuva ozonski plašt oko zemlje. Sve se više govori o zagađenosti rijeka i mora, o umiranju šuma, o izumiranju pojedinih vrsta flore i faune. Govor se i o pojavama bolesti koje se šire a još im nema lijeka... Sveti Otac Pavao II. razmišlja o tom problemu u svojoj poruci za Dan mira ove godine. Priroda je ugrožena djelovanjem čovjeka, napadnuta je njezina stvorena nevinost. Sve je bilo dobro što je Bog stvorio. Knjiga Mudrosti govoro o ljepoti stvaranja, iz vidljivih ljepota može se spoznati umjetnik koji ih je stvorio, »jer prema veličini i ljepoti stvarova možemo, po sličnosti, razmišljati o njihovu Tvorcu« (Mudr 13,5). I nastavlja: »Ako nas zadivljuje sila i snaga stvorenoga, morali bismo zaključiti »koliko je tek silniji njihov stvoritelj« (usp. Mudr 13,4).

Bog koji je »riječju svojom stvorio svemir«, sazdao je i čovjeka mudroču svojom, da vlada nad stvorovima i da svijetom upravlja u svetosti i pravednosti« (usp. Mudr 9,1.3). Zato psalmista poziva sva stvorenja da slave Gospodina. »Hvalite ga, sunce i mjeseci, hvalite ga sve zvijezde svjetlosne!« (Ps 148).

Međutim, čovjek nije samo ugrozio prirodu. Da je priroda ugrožena, to zabrinjuje ljude. Stvaraju se čak stranke »zelenih« da se odupru toj čovjekovoj bezobzirnosti prema prirodi, da prirodu zaštite i da ju čuvaju.

Dok se pravi uzbuna zbog fizičke čovjekove ugroženosti u zagađenoj prirodi, u otrovanom zraku, vodi i tlu, mnogo se manje diže uzbuna o daleko većoj zagađenosti i daleko opasnijoj ugroženosti čovjeka, a to je moralna zagađenost.

Ako je povrijeđen red u prirodi, i to ne bez teških, katastrofalnih posljedica, ne može ostati bez teških posljedica ni povrijeđeni red na području moralnosti. Zato je ugrožen čovjek kao osoba; ugrožena je obitelj; ugrožena je šira zajednica. Na osobit način ugrožena je žena.

Već Knjiga Mudrosti opisuje tu kontaminaciju nemorala u svijetu. Nikakva novost, samo se pojačava možda intenzitet. Knjiga Mudrosti kaže: »Ne čuvaju više čistoće ni tijela ni ženidbe, jedan dugoga ili iz zasjede ubijaju, ili jedan drugome preljubom jade zadaje. Svuda zbrka, krv, ubojstvo, krađa, prijevara, pokvarenost, nevjernost, buna, kriva prisega, uznemirivanje čestitih, zaboravljanje dobročinstva, oskrvrnjenje duša, zločin protiv naravi, nered u braku, preljub, nečudorednost. Jer je krivoboštvo početak, uzrok i kraj svakog zla« (Mudr 14,24-27).

Tako je to bilo onda, kako piše Knjiga Mudrosti, zar to nije tako i danas!

Bio je u Parizu od 11. do 14. rujna 1986. godine 9. međunarodni kongres o obitelji. Tu su nastupali predavači, znanstvenici raznih vjera, uvjerenja i opredjeljenja. Jedan musliman iz Irana, Husein Nasr, ovako je razmišljao: »Moderni čovjek više ne igra ulogu mosta između svijeta i Transcendencije. Iz toga proizlazi kriza koja se u čovjeku javlja na trostrukoj razini: kriza na razini duše; desakralizacija čovjeka; kriza na razini duha; desakralizacija spoznaje;

kriza na razini prirode; desakralizacija života. Prvi put od svojih početaka čovječanstvo smjera k samoubojstvu. Rješenje ove krize: sigurnost da postoji božanska realnost; ta božanska realnost je Život i Mir!« – pisano velikim slovom, a to znači Bog.

Treba vratiti pravo značenje stvaranju. Čovjek se pobunio protiv stvaranja. Ne priznaje ni sebe stvorenim ni stvaranje darom Stvoritelja. Hoće biti samostvoren po vlastitoj zamisli. Misli da ima bolju ideju o sebi nego je ima Bog. Misli da je čovjek sretniji po svojoj volji nego po volji Božjoj. Isključuje Boga iz svoje misli i savjesti i iz samog staranja. Napomenuo bih samo neke misli koje se odnose baš na sačuvanost osobnosti žene, na njezino postojanje.

Možemo reći da je žena izuzetno projicirani božanski plan u stvaranju. Nikakav nusproizvod, nego izuzeto projicirani božanski plan u stvaranju, koji je objavljen u svojoj savršenosti, u svojoj punini u Blaženoj Djevici Mariji. Zato je taj plan sa ženom posebno osjetljiv ali i posebno zaštićen Božjim zakonima. Kako glasi ta Božja zaštita osobitog dostojanstva žene? Glasi: ne sagriješ bludno, ne ubij i ne čini preljuba! Dostojanstvo žene je i u tome također da i njezina seksualnost bude zaštićena od svake zlouporabe jer je to njezino dostojanstvo izraženo na dva načina: djevičanstvom i majčinstvom. Svojim djevičanstvom ona je izraz netaknutosti stvaranja koje je proizišlo iz djevičanske Božje ruke, možemo tako reći, u svojoj skladnosti i tajnovitosti. Djevičanstvo u stvaranju znači sačuvati odraz Božji; nepovrijeđeni red utkan u stvoreno; izraz Božje misli. Zato je djevičanstvo žene ne samo fiziološka kategorija nego i znak transcendentne vjernosti i nepovrijeđenosti u poslušnosti volji Božjoj.

Danas hara svijetom opća pobuna protiv djevičanstva žene. To je ta kontaminacija. Žena zaražena tim zagađenjem više ne želi biti djevica, ona više ne želi biti ni majka! I što onda postaje? Nju ta kontaminacija suvremenog mišljenja, poimanja seksualnosti, kao ženu, a i muža, pretvara u stvar; prestaje biti osoba, postaje predmet kojim se služi. To je najteže ropstvo i najdublje poniženje. Kad se protunaravna kontracepcija, sterilizacija, pobačaj, kad se sve to naziva korakom naprijed, napretkom, oslobođenjem, vrijednošću novog društva, novoga svijeta, onda se ne domišlja u kakvu to situaciju dovodi ženu, do kakve strašne povrijeđenosti i do kakve strašne poniženosti.

Djevičanstvo žene, nepovredivost njezina tijela i njezine duše je tako velika vrijednost da ona postaje po Božjem planu tiha, skrivena priprava za drugu tajnu žene, a to je majčinstvo. Ona se dariva za majčinstvo u posvećenom zakonitom braku. To je darivanje ljubavi.

Dostojanstvo majčinstva znači opet na poseban način dostojanstvo žene – majke! Tako žena, gledana Božjim očima u svjetlu Božje misli, postaje Bogom blagoslovljeni, Bogom posvećeni prostor u kojem On izriče svoju riječ: neka bude novi čovjek!

I onda kad se radi o odgovornom roditeljstvu, utkiva se u to odgovorno roditeljstvo na neki način djevičanstvo, a to je ta periodična suzdržljivost od braka; to je utkivanje nepovredivosti žene u njezinoj seksualnosti da ne bude upotrebljena kao stvar.

Djevica Bogu posvećena i žena djevica u, rekli bismo, svom staleškom stanju jer nije ušla u obiteljsko savezništvo, ipak uvijek ima majčinsko srce. Zato je ona usmjerena k životu. Ona je suosjećajna, požrtvovna, ljubi do kraja, ljubi bez kraja kad je vjerna toj svojoj čudesnoj biti koju je Bog projicirao u

njezinu srcu a što se u punini ostvarilo u Mariji, koja prihvaća da Bog uđe u svijet, da uđe u njezino krilo da bi ga darovala čovječanstvu.

Majčinstvo je neodjeljivo ne samo od rađanja čovjeka nego od duhovnog rasta čovjeka, što je također bilo spomenuto u predavanju. Stoga o majci ovisi kvaliteta čovjeka. Ne niječem ulogu oca i ne zaustavljam se na njegovoj ulozi. Ali utjecaj na oblikovanje duše, na prijenos duhovnih vrijednosti, na odgoj duha i savjesti, daleko je važniji utjecaj majke, jer je majka svojom prisutnošću nježnost i toplina, briga i požrtvornost, odricanje sebe. Zato srušiti ženu znači srušiti čovjeka. Razoriti ponos njezina djevičanstva i majčinstva znači razoriti obitelj i, možemo reći, razoriti civilizaciju.

Kad bismo išli u proučavanje povijesti Crkve, što je bilo spomenuto, tihi, skriveni utjecaji žene, djevice, naših redovnica i naših majki su neizmjereno presudni da se događalo sve ono lijepo, dobro i sveto u Crkvi.

Dužnost je nas svećenika, to je dužnost i odgovornost Crkve, naglašavati to dostojanstvo žene u njezinoj nepovredivosti, u njezinoj časti: poštovanje njezina djevičanstva i poštivanje njezina majčinstva! Ova materijalistička civilizacija sve je to ženi zanijekala.

Pornografija koja preplavljuje danas svijet ne samo iz tiska nego i s ekrana i filmskih platna, urota je protiv dostojanstva žene. To je specijalni rat koji je naviješten ženi, ali kad je naviješten ženi, onda je naviješten svim vrijednostima od kojih živi čovječanstvo i bez kojih čovječanstvo ne može živjeti.

Završavam jednom porukom, riječima jedne djevice i duhovne majke. To je Majka Terezija. U jednom intervjuu koji je s njom imao pater Ulrich Zankella upitao ju je:

»Majko Terezo, Vi poznajete Istok, Aziju i Indiju sa svim njegovim problemima i njegovim ljepotama, jer je to značajna zemlja i Vi poznajete Zapad, jer ste Vi ovdje rođeni i puno se puta ovdje svraćali. Imate li kakvu poruku, koju bi nam na Zapadu, u Evropi htjeli uputiti?«

Majka Terezija odgovara: »Mislim; donesite opet Zapadu Marijinu nevinost. O, kad bi opet mogli vratiti samo Marijinu nevinost u životu ljudi!... Mi moramo ponovno zadobiti njezinu nevinost, njezinu skromnost, njezinu čistoću, da nevinost bude uistinu nevina, čistoća uistinu čista, djevičanstvo uistinu djevičansko. I to mislim za naš mladi svijet, a također za nas, koje smo se posvetile zavjetom Bogu, to je najveći poklon kojega možemo Bogu darovati. Ta zbiljska nevinost, ta zbiljska čistoća i zbiljsko djevičanstvo na dan, kad se ženimo ili udajemo ili polažemo zavjet jest najveći dar, kojeg možemo međusobno dati na dan vjenčanja i na dan zavjetovanja. I to je u mojem razmišljanju i najljepša prilika da navijestimo ljubav Marijinu: ljubav Isusovu prema Mariji i Marijinu ljubav prema Isusu u nama i po nama.« (Vjesnik đakovačke biskupije br. 12/84, str. 228, »Donesite Zapadu Marijinu nevinost«, preveo Stjepan Bulat).

I recimo: i ljubav Isusovu prema ženi, i ljubav najljepše Žene, nove Žene Marije prema Isusu neka odjekuju u srcu svake žene! Tada ćemo imati bolji svijet jer »Sve činim novo« (Otk 21,5). Amen.